

SLOVENE

Štev. 279. POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKE NAROD. Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
(vhod iz dvorišča nad tiskarno).
Z urednikom je mogoče govoriti le od
10.—13. ure popoldne.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

V Ljubljani, v torek, 6. decembra 1904.

Izhaja vsak dan, izvenredni medelje in praznike, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejemati:
za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6-50 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravnishvu
prejeman: a celo leto 30 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 v.
Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upraviništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
Vprejema naročnine, inserate in reklamacije. —
Inserat se računa enostopna petstvarica (dolžina
75 milimetrov) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat
9 h, za več kot trikrat 8 h.
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsna
20 h. — Pri večkratnem objavljenju primeren popust.
Upraviškega telefona št. 188.

Pisma iz Makedonije.

(Iz virno poročilo.)

Dolgo Vam že nisem poročal iz teh krajev. Mgel pa bi Vam pisati vsak dan o mukah in bedi tukajšnjega prebivalstva. Zadnji čas se je ohladilo staro prijateljstvo med Grki in Turki. Turške oblasti so namreč pustile preko meje iz Grške več grških čet v Makedonijo, da se bore proti bolgarskim in srbskim vstaškim četam. Grške čete pa so prevarile Turke. Mesto da se bore proti hajdukom v gorah, napadajo bolgarska sela ter ubijajo mirne seljake. To pa ni vseč Turkom, ki so pričeli izganjati grške čete zopet nazaj. Turki so se tudi prepirali, da je glava grških čet grški konzul v Bitolju, Kalgis. — Turška vlada je zahtevala od Grške, da odpokliče svojega konzula Kalgisa. Ker tega grška vlada ni storila, je turška vlada sama iztirala Kalgisa. Grki so seveda jako ogorčeni, češ, da je to bolgarski prst, in grške čete so se maščevale nad Bolgari.

Neka grška četa je doznala, da je v selu Zelenovo, v hiši uglednega Bolgara v nedeljo, dne 27. novembra svadba, pri kateri se zbere več Bolgarov. Ko so v soboto, dne 26. novembra svatje bili zbrani, napadejo grški razbojniki hišo od vseh strani ter ubijejo 13 oseb, 6 jih težko ranijo. Med ubitimi je tudi en Turak. — Razbojniki so pobegnili.

V Dolnji Belici v bitoljskem vilajetu so od Grkov najeti Arnavti ubili dve ženski. Dne 26. nov. je grška razbojniška četa v Banji napadla hišo Nikole Ivanova, njega odpeljali in ga ubili z nožmi. Dne 21. nov. so grški razbojniki vdrl v selo Bogdanci ter z bombami razrušili več hiš. Sprijeli so se z bolgarsko četo, ki je izgubila tri može. Tako se pobijajo v Makedoniji sami med seboj — na veselje Turčinov.

Pa tudi Turki pomore mnogo kristijanov. Najbolj pa Turki črtijo krščanske svečnike in učitelje, ki podpirajo vstaše. Ko je bolgarska eksarhija v Carigradu imenovala za ravnatelja ženske gimnazije v Bitolju profesorja Pavla Kovačeva, ga je Kemil efendi takoj z ženo in otroci iztiril iz Bitolja. Kovačev je ugovarjal, da je rojen Makedonec in turški podanik, a ni pomagalo. V treh dneh je moral iz Bitolja.

Mnogi učitelji so zaprti, ker so na sumu, da so v zvezi z vstaši. Turške oblasti so zaprle tudi mnogo cerkev. Tu so sicer trije tuji častniki, ki naj izvršujejo reforme. A kaj naj store tri osebe v tako razsežnem okraju. Kristijanom so prepovedali nositi orožje, dočim je Turkom to dovoljeno. Kdaj bode bolje?

Rusko-japonska vojska.

Boji okrog Port Arturja.

Iz Londona poročajo 5. t. m.: V Tokiu se naglašja, da so Japonci dobili v „griču“ 203 m. močno postojanko. Sedaj nameravajo ondi postaviti težke topove ter potem streljati na luko in utrdbo Erlunšan. Premirje, ki se je sklenilo v petek, je bilo le delno. Streljalo se ni le tja, kjer so strežniki iskali ranjene in pokopavali padle. Baje je stavil Nogi pogoj, da morajo biti ruski strežniki v gotovem okrežju. Drugod se je pa obstreljevanje nadaljevalo.

„Daily Telegraph“ poroča iz Čifua dne 3. t. m., da se je Japoncem posrečilo, spraviti na osvojeni grič težke topove. Iz tega bi bilo sklepati, da Japonci niso res vzeli Rusom topov, kakor so poročali listi. Rusi neprenehoma streljajo na „grič 203 m.“ — Isti list poroča iz Sangaja, da so Japonci že zasedli 300 metrov visok grič južno od „203 m. griča“.

Po poročilih londonskih listov je izključeno, da bi Rusi vzeli nazaj „203 m. grič“. Japonci polagajo na ta grič vedno večjo važnost, nekateri dopisniki celo pravijo, da je ta osvojitvev začetek zadnje faze obleganja.

Kako so Japonci vzeli „203 m. grič“?

Iz neuradnih virov se poročajo o napadu „na 203 m. grič“ sledeče podrobnosti: Dne 27. novembra med 3 in 4. uro so Japonci štirikrat poizkušali naskočiti Tri naskoke so Rusi odbili. Četrty naskok se je Japoncem posrečil. Ponoči so pa naskočili Rusi trikrat, in sicer zadnjikrat s tako silo, da Japoncem ni bilo mogoče, še dalje vzdržati zavzetih pozicij. Dne 28. novembra zjutraj so Japonci zopet naskočili. To pot pa niso šli preko „Rdečega griča“, ampak naravnost na „203 m. grič“. Rusi so jih sprejeli s strašnim ognjem. Kar na stotine so padali Japonci. Dne 30. novembra so zopet ponovili napad. Rusi so se branili z največjo vztrajnostjo. — Medtem pa je pričelo japonsko topništvo strahovito streljati na rusko južnozahodno fronto. Ob 5 uri popoldne se je že pokazala utrujenost pri Rusih. Sedaj pa so poizkušali Japonci z vsemi svojimi rezervami še en naskok in ob pol 8. uri zvečer so se pričeli Rusi polagoma umikati. V malih četah po 30—40 mož so šli nazaj.

Kuropatkinova poročila.

Kuropatkin poroča dne 2. t. m.: Nocoj sta podvezli dve stotnji in prostovoljni lovci od našega centra pod poveljstvom stotnika Mankovskega poizvedovanja proti sovražnim postojankam. Prednje straže so virgi nazaj ter zasedli sovražne utrdbe. Na svojem nadaljnjem prodiranju so bile naše čete sprejete od hudega japonskega ognja ter so se umaknile, ker je dobil sovražnik precejšnjo pomoč. Med streljanjem je padel stotnik Mankovsky, ki je bil nedavno odlikovan z redom sv. Vladimirja 4. razreda z meči in trakom. Poleg njega je bilo še mnogo vojakov ranjenih. Od danes še nisem dobil poročil.

Kuropatkin poroča dne 3. t. m.: Od delki, ki so 2. t. m. došli od sela Dapindovšan, ondi niso zapazili nobenega sovražnika. Patulje, ki so bile od levega krila razposlane na ogled, so našle v skladišču tega sela 17 japonskih trupel, in sicer popolnoma neobeleženih, najbrže so jih oropali ondotni domačini. Dve japonski stotnji sta napadli v noči na 3. t. m. vas Ucjaci, 3 km. vzhodno od vasi Čjantahanen na bregu reke Hunho. A sovražnik je bil vsled ognja iz naših pušk potisnjen nazaj. Mi smo imeli dva mrtva in štiri ranjene. Pred našimi postojankami je ostalo vse polno mrtvih in ranjenih Japoncev, ki jih pa nismo mogli pobrati, ker je streljal sovražnik na vsakogar, kdor se je približal. — V noči na 29. novembra so opazile naše patrulje vojaka Iščenka in Harcamatova od velikolutskega polka, ki sta bila v ponočnih napadih 16. okt. ranjena ter obležala v jarkih. Harcamatov, ki je bil lažje ranjen, je 45 dni preživel sebe in tovariša na ta način, da je jemal padlim njihov živež. Ko je bilo potem Iščenku mogoče se premikati, sta zapustila jarke ter prišla do naših pozicij.

Saharovo poročilo.

General Saharov poroča z dne 4. t. m.: V noči na 4. t. m. je poizkušal sovražnik prostovoljni oddelek razdreti naše žične ovire pred selom Linšipu, a ga je ogenj iz naših pušk pregnal. Pri tem smo vjeli enega Japonca. Od danes še nimam poročil.

Na mandžurijskem bojišču.

Iz Mukdena poroča 2. t. m. Reuterjev urad: Rusi so pričeli danes, 2. t. m., opoldne z oblegovalnimi topovi silno obstreljavati kraj ob železnici pri Sušiatunu. Obstreljevanje se je nadaljevalo vse popoldne. — Dne 2. t. m. se je pričela huda kano-

nada v centru in na zahodni fronti. „Novoje Vremja“ pravijo, da je bila ta kanonada ena najhujših.

Iz Tokia poročajo 3. t. m.: Brzobjavka, ki je bila oddana sinoči iz glavnega stana mandžurijske armade, se glasi: Napad ruske pehote v četrtek ob 10 uri zvečer na postojanke pri Manhvancu-Sejan je bil takoj odbit. Drugo jutro je bila ruska pehota in konjenica, ki je prišla do Huntipjetajca, potisnjena nazaj.

Berolinski „Lokalanzeiger“ poroča dne 5. t. m.: Napada ne celi črti je pričakovati vsak hip. Male praske med prednjimi stražami so imele za Japonce le namen, da so poizvedeli moč dotičnih ruskih pozicij, kar Japonci vkljub velikim izgubam niso plačali predrago. Nasprotno se pa glasi od druge strani, da Japonci niso dobili nikakih pojačenj, pač pa so morali poslati svoje čete še pred Port Artur.

Ruska ojačenja.

Tokio, 4. dec. Dopisnik japonskega lista „Aši“ v Njučvanu poroča iz zanesljivega vira, da je v Kirin došlo 50.000 mož ruskih ojačenj, ki bodo v kratkem odšli proti jugu k armadi.

Baltiško brodogve.

V Tanger je došla 4. t. m. dopolnilna baltiška eskadra, obstoječa iz križaric „Oleg“, „Sulcud“ ter pomožne križarice „Ocean“.

Ruski rušilec torpedovk „Vrozitelnij“, ki si je v Brestu popravil poškodbe, je že odplul, da doide ostalo brodogve.

Mimo Kodanja je 4. t. mes. popoldne plula ruska pomožna križarica.

Rusija kupuje bojne ladje.

Kakor poročajo „Standard“ iz Peterburga, je zadnji torek došel v Moskvo ameriški posredovalec za nakup bojnih ladij. Odtod je odpotoval v sredo preko Varšave in Sofije v Carigrad. Govori se, da je imel seboj ček za 7 milijonov funtov šterlingov. Ta svota predstavlja vrednost argentinskih in čilenskih ladij, ki jih bo kupila Rusija. Še eno rusko brodogve — na bojišče.

Iz Peterburga poroča neka zasebna brzobjavka 5. t. m., da je odhod tretjega brodogva na bojišče gotova stvar. To brodogve bo sestavljeno izključno le iz ladij baltiškega brodogva, in sicer iz sedem oklopnih, katerim se pridružijo še 4 križarice ter okrog 40 minonoscev. Poveljnik tega brodogva bo najbrže admiral Čuhunin. Veliki knez Aleksander Mihajlovič, carjev svak, je že pred meseci povdarjal napram carju potrebo, da se odpošlje del črnomoškega brodogva na bojišče. Temu mnenju pa je nasprotoval zunanji minister, grof Lamsdorff, ki se je bal zapletljajev s Turčijo. Vsled tega se je ta načrt opustil in črnomoško brodogve ostane doma.

Rusi v Sangaju.

„Morning Post“ poroča iz Sangaja, da imajo Rusi v Sangaju velike zaloge za brodogve in armado. Na ruski račun so se postavila velika skladišča za premog. Neki znani angleški rušilec blokade je v vedni zvezi z ondotnimi ruskimi mornarji Japonka je silno nejevoljna vsled kršenja nevtarnosti.

General Gripenberg

je došel v Harbin v soboto zjutraj.

Car Nikolaj na potovanju.

Petrograd, 3. dec. Kakor se sliši, odpotuje car dne 14. t. m. na inspiciranja čet v Minsk (4. armadni zbor), Sumi (gubernija Harkov) in Ramatir (Kubanski in Tereški kozaki.)

Japonci siti vojske.

„Le Journal“ poroča iz Peterburga, da so Japonci že siti vojske. Zadnje sredo se je oglašilo 7 vojakov, da so bolni ter niso

hoteli več biti poslušni. Vsled tega so bili ustreljeni. Pred smrtjo so dejali, da rajši tako umrjejo, kakor da gredo v bitko, ker vedo, da je ta vojska poguba za Japonsko. Izrazili so tudi upanje, da bodo i drugi posnemali njih vzgled.

Za ruske ranjence.

Petrograd, 4. dec. Ob poti okoli Bajkalskega jezera in v Irkutsku je prirjenih bolnišnic za 3340 ranjencev.

Važen sestanek.

Zadnji teden se je vršil na Dunaju sestanek poslancev vseh slovanskih strank, ki je sklenil poslati rusku ministru notranjih zadev, knezu Mirskemu brzobjavko, v kateri je izražena naklonjenost in navdušenje za Rusijo ter upanje, da bi se knezu posrečilo srečno izvesti začeto delo reorganizacije Rusije.

Pozdravili so keltsko-slovanski kongres v Parizu ter so protestirali proti poizkusom v sedanjem času pričeti z nemiri v Makedoniji.

Dalje so sklenili, naj se haaškemu mirovnemu kongresu predloži bosansko-hercegovaško vprašanje na ta način, da se sproži misel nastaviti ondi Slovana za ces. namestnika.

Industrijski svet.

Včeraj je predložila vlada industrijskemu svetu v presojo zakonski načrt o družbah z omejenim poroštvom. Član Pacher je grajal, da se je načrt tako pozno predložil industrijskemu svetu v posvetovanje, in kritikoval načrt, ki je škodljiv avstrijski industriji.

Dogodki na Ogrskem.

Neka zelo vplivna oseba v Budimpešti je izjavila: Stališče sedanje vlade je in ostane na zgoraj neomajano, zgodi se kakoli in če tudi izgubi večino v zbornici. Tiszova vlada bo ostala na krmilu, dokler ne izvrši novih volitev, pri katerih upa na gotovo zmago. Ogrski magnati, ki so izstopili iz liberalne stranke, so bili pri grofu Gezi Andrassyju na lovu. Ob tej priliki so sklenili, da bodo v zbornici nastopili pod Andras yjevem vodstvom. Ogrska zbornica prične zborovati 12. t. m. Opozicija kakor tudi liberalci bodo imeli posvetovanja, kako stal še jim je zavzeti napram vladi. V soboto 10. t. m. potuje Tisza v Maros-Vasarhely, kjer bo govoril na shodu. Gjurski škof, grof Szecheny, je gojencem katoliškega učiteljskega v Gjuru o tro prepovedal vsako udeležbo pri političnih demonstracijah. Ukazal je, naj vodstvo strogo kaznuje vse gojence, kateri so se udeležili zadnjih demonstracij proti Tiszi.

Nove vojaške koncesije Mažarom.

Listi poročajo, da namerava vojni minister Pittreich presenetiti javnost z novimi koncesijami v prilog Mažarom. Vojno ministrstvo je namreč že izdelalo novi vojaški kazenski red kakor tudi novi barmbi zakon. Ogrski ministrski predsednik Tisza bo oba zakonska načrta predložil ogrski zbornici. Novi vojaški kazenski red bo popolnoma izpremenil dosednji način vojaške kazenskega postopanja. Na Ogrskem bo pri vojaških sodiščih prve instance mažarsčina razpravni jezik. Tudi v Avstriji dobe nemške narodnosti pri vojaško-kazenskem postopanju več jezikovnih pravic. Po novem bramenem zakonu se uvede dveltna vojaška služba, a ob enem zahtgva vojaška uprava trikrat več vojaških novincev, kakor jih je zahtevalo do sedaj!

Keltoslovanski shod.

Predvčerašnjim se je vršil na pariški „Sorboni“ keltoslovanski shod. Udeležba je bila egromna. Prvi je govoril znani Čerep-Spiridovič. Njegov govor je večkrat prekinilo odobrevhalno ploskanje. Ko je končal, je igrala godba marseillaiso in pa rusko

hima. Lep uspeh je s svojim govorom tudi dosegel dr. Tresič Pavičič. Po njegovem govoru je občinstvo stalo poslušalo godbo, ki je svirala „Liepa naša domovina“. Govorila sta še dva bivša francoska ministra in pa podpredsednik pariškega občinskega sveta. Občinstvo je priredilo Cerepu-Spiridovičevacijo.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Na Dunaju bo carinsko trgovsko posvetovanje. Če ne bo nemška vlada želela nadaljevanja pogajanj o trgovinski pogodbi med našo državo in Nemčijo, se prično pogajanja med Avstrijo in Švico. Na Dunaju je danes skupni ministrski svet, kateremu predseduje grof Goluchowski. Posvetovanja se udeležijo tudi ogrski ministri Talian, Lukacs in Hieronymi. „Berliner Tageblatt“ pravi, da je bila napaka, ker je bil grof Posadowsky odposlan na Dunaj. Avstrijski merodajni krogi so lahko sklepali, da želi Nemčija veliko bolj, nego Avstrija hitro sklepanje nove trgovinske pogodbe. List meni, da bo moral grof Goluchowski vrniti obisk Posadowskega v Berlinu, kjer se zopet prično pogajanja. Če se to ne zgodi, bo Nemčija ob novem letu Avstriji odpovedala trgovinsko pogodbo.

Nemški državni zbor.

V včerajšnji seji je v imenu katoliškega centra poslanec dr. Spahn rekel, da se Avstrija moti, če misli, da ji bo Nemčija brez trgovinske pogodbe dovolila najugodnejši carinski tarif. Mi se ne bomo z zvezanimi rekami udali Avstro-Ogrski. Govornik je obžaloval, da niso, kakor v Ameriki, i v Nemčiji vsa veroizpovedanja enakopravna ter zahteva, naj bi bili Alzacija in Lorena zastopani v nemškem zveznem svetu. Želi, naj bi bile vojaške kazenske razprave javne. Soc. dem. Bebel je ostro napadal nemško kolonialno politiko. Klavčev stane milijone, a je brez vrednosti, Govornik zahteva enoletno vojaško službo in odpravo vojaških paradnih vaj. Korakanje, streljanje in telovadbo bi morala gojiti že mladina. V nadaljnjem svojem govoru je grajal ogromne izdatke za mornarico.

Papežev poljudni konzistorij.

Dne 5. t. m. je imel papež poljudni konzistorij, katerega so se udeležili vsi v Rimu nahajajoči se kardinali, nadškofje in drugi visoki cerkveni dostojanstveniki. Papež je govoril o čednosti blaženega Alessandra Paoli in Gerarda Mazella, ki bosta 11. t. m. proglašena za svetnika. Kardinali in škofje so pritrdili proglasitvi svetnikom.

Ministrska kriza v Srbiji.

Včeraj smo dobili naslednje poročilo iz Beograda: Mladi in stari radikali se niso sporazumeli. Pričakuje se, da jutri pridejo na pozorišče mlajši radikali, protivni Pašiću. Pričakuje se, da bo novo ministrstvo sestavljeno tekem 2 do 3 dni.

Prva delavska stavka na Turškem.

Delavci turške tobačne režije so povzročili prvo stavko na Turškem. Zahtevali so, naj se odpravijo stroji za zlaganje svalčic, in pa višjo plačo. Turški policijski minister je pa smatral stavko za vstajo in je dal zapreti 250 delavcev, o katerih je menil, da vodijo stavko.

Izgredi ruskih mornarjev v Sebastopolu.

„Ruska brzojavna posredovalnica“ iz Peterburga poroča, da izgredi ruskih mornarjev v Sebastopolu niso imeli političnega značaja in tudi niso v nikaki zvezi z vojsko. Ogrog mornariške vojašnice so sčasoma zgradili več zloglasnih gostiln in hiš. Admiral Cušin, poveljnik črnomoškega bregovja je ukazal zapreti gostilne in podreti zloglasne hiše. Ko je pričela policija s podiranjem, so pričeli mornarji razgrajati. Prišlo je do spopada, izgredniki so pretepli nekega kapitana, ki se je ravno mimo peljal. Vojaštvo je razkropilo množice.

Ustavno gibanje na Ruskem.

Povodom 40letnice pravosodne prenosne na Ruskem je hotelo 200 odvetnikov zborovati v peterburški justični palači. Ker jim sodnijski prokurator ni dovolil zborovanja, so se podali v mestno hišo, kjer so imeli nato shod. Na shodu so grajali prokuratorja in sklenili resolucijo, ki je slična oni moskovskih odvetnikov, o kateri smo včeraj poročali.

Ministrska kriza na Španskem.

Španski minister za zunanje stvari, Guerra, je odstopil, ker ni hotel, da bi ministrstvo bilo odgovorno za nepravilnosti, ki so se izvršile, ko je bil izvoljen za poslanca. Za ministra zunanjih zadev je imenovan Salaza, za poljedelskega industrialnega ministra in za javnih del pa marki Figuera.

Socialno-demokratsko nasilstvo.

Tristo krščansko-socialnih delavcev je hotelo v nedejo prirediti v Budimpešti shod. To pa ni bilo všeč judovskim socialno-demokratskim voditeljem in nahujskali so de-

lavce, naj razbijejo shod. Prišel se je pretep Rdečkarji so nastopili z noži in je bilo ranjenih več oseb. Policija je z golimi sabljami naredila red. Zapre so štiri osebe.

Štajerske novice.

Za graškega župana je bil izvoljen včeraj dosedanji podžupan inženir Henrik Poschacher z 22 glasovi. Dosedanji župan dr. Graf je dobil 17 glasov. Vprašanje je, če bo vlada to volitev potrdila, ker bi župan moral dobiti 25 glasov, t. j. absolutno večino polnoštevilnega obč. sveta. Večina graškega obč. sveta se je maščevala nad dr. Grafom, ker je zadnji čas povzdigal svarilni glas.

Umrla je v Rogatcu gospa Betty Kružič, roj. Brezinšek.

V opazovalnico za umobolne so oddali črevljarskega mojstra Iv. Stera iz Celja.

Umrl je v Slovenjem gradu proviz. šolski voditelj Karel Job.

Imenovan je za definitivnega okrajnega komisarja g. Rudolf Brešar v Slovenjem gradu.

Nesreča na lovu V Št. Vidu na Štajerskem je bil 1. t. m. Leopold Hofer na lovu. Streljal je na lisico, a je ni zadel. Lisica se je obrnila proti Hoferju, ki je, da se je obrnil, obrnil puško in hotel udariti lisico. V tem trenutku se je pa izprožila druga cev puške in strelivo je zadelo Hoferja v trebuh. V sled dobljenih ran je nesrečnejš je isti dan umrl.

Slovensko pevsko društvo v Ljutomeru priredi 8. dec. 1904 v proslavo svoje desetletnice koncert v prostorih gosp. Sršena v Ljutomeru. Vstopnina: I. sedež 1 K, II. sedež 60 vin., III. sedež 40 vin., stojišča 20 vin.

Koroške novice.

Samomor. Dne 2. t. m. se je ustrelil v celovski domobranski vojašnici četovedja Stammer. Vzrok neznan.

Snuje se v Škofljah ob Vrbskem jezzeru slov. pevsko društvo „Slavček“. Dne 5. t. mes. je bilo posvetovalno zborovanje, kjer so se odobrila društvena pravila. Novo slov. postojanko ob meji najiskreneje pozdravljamo!

Proč od Rima je šel znani hajlovec in urednik protestantskih „prostit glasov“ — Lackner. Kako bo le pri svojih dolgovih plačeval še protestantski cerkveni davek?

Umrl je v Šmihelu nad Pliberkom iskreni rodoljub g. Uranšek, p. d. Poltnik, oče č. g. Fr. Uranška, prov. v Mohličah.

Celovški pokopališko vprašanje zopet zavlečeno. Lani je c. kr. okr. glavarstvo spoznalo svet, katerega je kupil mil. knez in škof za katol. pokopališče za sposoben; pred kratkim pa je c. kr. deželna vlada ta odlok razveljavila.

Primorske novice.

Grozna nesreča se je pripetila pri gradnji železnice v predoru pod Logom pri Sv. Luciji v petek. Ko so šli delavci opoldne iz predora, sta imela nalogo, zapaliti dve mini, neki Bovčan in laški delavec Leoni. Ko sta zapalila prvo, sta skočila na varno. Užgana mina je počila, ali druga se ni hotela vžgati. Leoni je priskočil, da zapali drugo, a ko je prišel do nje, je počila ter mu odnesla del glave in eno roko. Seveda je bil Leoni takoj mrtev. Leoni ima dva sina, eden je star 18, drugi 16 let. Pri kosilu sta izvedela o nesreči, ki je zadela očeta.

Izpred porotnega sodišča v Ljubljani.

Manipulacije z zavarovalnicami.

(Dalje.)

Dopoldanska obravnava.

Obtoženec Grebenc pripoveduje, da ni res, da bi bil on Žužka na smrt zavaroval, ampak na 25 let. Nato obširno pripoveduje zadevo z Bizjakom in pravi, da za drugo zavarovanje res ni Bizjak vedel, pač pa družba. Vedela je tudi, da ga en zdravnik ni sprejel in rekli so mu, pojdite k drugemu zdravniku.

Predsednik: Ni vedela. Tudi Martinolič ni vedel, zato ste prvega zdravnika plačali iz svojega. Če bi vedela, bi ne zahtevala od Gorupa pojasnila.

Obtoženec ostane pri svoji izjavi, da je za Bizjakovo zadevo družba vedela in da so mu v Trstu dejali: Nič ne de, če on ne vé, samo da mi vemo.

Predsednik: Končno se pa le sternirali njegovo polico.

Obtoženec: Bizjaka so prisilili, da je izjavil, da ni zadovoljen, ker jaz dr. Martinolič nisem hotel dati 5000 kron. Tudi druge so hoteli stornirati, jaz pa sem izjavil, da nima družba odločiti, če je prav, da se zavarovanci po preteku enega leta še enkrat peljejo k zdravniku.

Predsednik: Ali ni v pravilih, da ima družba v dveh letih pravice odstopiti?

Obtoženec: V raznih slučajih, če zavarovane ni resnice govoril.

Predsednik: V teh slučajih pa ni bila pri zavarovanju govorna resnica. Zavarovanci so izjavljali, da njihovi starši in sorodniki niso umrli za jetike, mrliški listi so pa drugače govorili.

Na vprašanje dr. Krisperja izjavlja Grebenc, da ima dr. Martinolič tik svoje odvetniške pisarne glavno zastopstvo zavarovalne družbe, pri čemur ima 20.000 kron dobička. On dá ime, drugo pa opravljajo od njega nastavljeni zavarovalni uradniki v dotični pisarni, ki urejajo zavarovanja, katera potem sklepa društvo.

Dr. Krisper: Ali Vam je res prišla, kakor obtožnica očita, misel pečati se z goljufijami pri zavarovalnicah, ker je neki Ljubljancan na ta način obogatel? Jaz še nikoli nisem slišal o takem Ljubljancanu.

Obtoženec: Jaz tudi ne!

Dr. Krisper: Obtožnica Vam očita, da ste Pecka, Žužka in Udoviča zavarovali, ker ste vedeli, da so jetični in da bi jih sicer ne zavarovali, ker bi ne imeli dobička, ampak izgubo.

Obtoženec: Vse je bilo le špekulacija, kako bi oni kapital naložili, katerega sem dobil vsled zavarovanja Müllerja po njegovi smrti.

Končno se na željo dr. Krisperja še enkrat konstatira, da je dr. Martinolič po smrti Peckovi zahteval od obtoženega Grebencu posojilo 5000 kron.

Popoldanska obravnava.

Ceričovo zasliševanje.

Pri popoldanski obravnavi je včeraj sodišče najprej zaslišalo Viktorja p. Ceriča. Obtoženec pravi, da ni kriv. Predno je nastopil službo pri „The Mutual“, bil je pod ugodnimi pogoji nastavljen pri firmi Herzig in Co. na Reki.

Glede slučajja Feruzzio Brass v Gorici zagovarja se obtoženec zelo spretno. Da bi bil dotičnik bolan, tega on ni mogel vedeti, pa ga tudi nič ne briga. Kajti njegova dolžnost ni bila, da bi bil informiran o zdravstvenem položaju onih, ki so se hoteli zavarovati. To je stvar zdravnika. Njegova naloga je obstojala v tem, da je posloval kot akviziter, t. j. da je posredoval med družbinim zastopstvom in med onimi, ki so se nameravali zavarovati, in da je zastopstvu dovaljal tacihi ljudi. Očita se mu, da je nalašč izbral za preiskovanje zdravstvenega stanja v tem slučaju zdravnika dr. Gregorčiča. Toda po družbinih pravilih imajo v nekaterih slučajih njeni zastopniki to pravico. Na zdravnika ni nič vplival, da bi izdal ugodnejše izpričevalo, in tudi ni mogel, saj je bil takrat prvič v svojem življenju v Gorici in so mu bile razmere torej povsem neznane.

Slednjič obtoženec zatrjuje, da je zdaj gmotno uničen, in da ga je to preganjanje spravilo v veliko nesrečo, in to tembolj, ker ima šest nepreskrbljenih otrok. On misli, da je žrtva osebne mrznje. Priča Cozzi, ki je bil ob istem času agent te družbe v Gorici, je trdila, da je on napravil na njo slab vtis. To se mu zdi zelo čudno, ker mu je Cozzi nekaj dni pozneje pisal v Trst, da naj izkuša Brassa vendarle zavarovati. Od soobtoženega Grebencu ni dobil nikoli nič, nasprotno, on je njemu dal provizijo. Sploh je pa z Grebencem skupno zavaroval samo Mat. Žužka, katerega pa popreje ni nikoli videl.

Državni pravdnik predloži obtožencu nekaj vprašanj, ki se pa tičejo večinoma dolžnosti, katere imajo pravi uradniki, agentje in drugi do družbe. Obtoženec se zagovarja, da njega ni smatrali za družbinega uradnika ali agenta, on je bil samo nekaj posredovalec. To sledi tudi iz njegove pogodbe z družbo. Po tej pogodbi tudi ni imel nobene plače, dobival je le po 1000 kron na mesec kot posojilo. Za to je bil obvezan, da je preskrbel družbi 2500 kron vsak mesec zavarovalnin. On je bil samo dolžan, da je družbi spravil skupaj ta denar, bodisi od fakinov, bodisi od grofov.

Asekurancijski škandal.

Veliko pozornost vzbudi pismo, katerega je družbin odvetnik in generalni agent dr. Martinolič dne 31. oktobra 1900 pisal Ceriču v zadevi nekega Pora. To pismo kaže jasno, kakor je izvajal zagovornik dr. Rybář, da je družbi vse eno, kdo da plača denar, glavna stvar je, da ga dobi. Omenjeni Por ni imel nič vinarija premoženja, hotel se je poprej že dvakrat usmrtiti, in zaradi slabega uma stoji pod kuratelo. Zavarovalnica pa ga je vendar sprejela, dasi so ji bile te okoliščine znane, in dr. Martinolič je meni nič, tebi nič poslal Ceriču pelico za inkasiranje in pobotnico, čeprav so mu bile znane vse netočnosti.

Dr. Krisper pravi, da je to, kar se je ravnokar slišalo o Porovi zadevi, naravnost asekurancijski škandal. Glavni zastopnik sam je opetovano priporočal, da naj se dobi človek, ki bi jo prevzel. Gre se za to, da se načela zavarovalnice „The Mutual“, oziroma načela dr. Martinoliča, javno pojasnijo. Zdravniški izvedenci naj se izrazijo, če je dovoljeno spe-

znati sposobnim za zavarovanje takega človeka, kakor je bil Por. Državno pravdnistvo pa naj, če se bode prepričalo o kaki nekorektnosti, odločno nastopi proti takemu čudnemu naziranju.

Sodišče sklene, da se bode glede Pora zaslišali zdravniški izvedenci v zavarovalnih stvareh. Zaslišal se pa bode tudi dr. Martinolič, ker ni bilo mogoče dotičnih spisov pridružiti že sedaj sodnijskim aktom.

Zasliševanje Ivana Gorupa

Predsednik zasliši nato Ivana Gorupa. Le-ta pripoveduje, da mu je „The Mutual“ sama ponudila službo, katero je tudi sprejel. Prišel je v Trst ni imel ondi nobenega znanja. Zato se je obrnil do trgovca Grebencu, da bi ga uvedel v krog svojih znancev. Napravil je na ta način mnogo zavarovanj. Tudi je nagovarjal Grebencu, da naj zavaruje svoje dolžnike, ker bo tako imel dobro jamstvo. Kot takega mu je Grebenc označil nekega Bizjaka. Ta je bil pripravljen zavarovati se, toda družbin zaupni zdravnik dr. Xydias ga je odklonil, ker ga je pred nekaj leti zdravil, vendar ga ni odklonil absolutno, ker je dejal, da se lahko po preteku enega leta zopet zgleda. Na ravnateljstvu, kjer je pokazal dotično zdravniško izpričevalo o Bizjaku, sta mu dva uradnika rekla, da je dr. Xydias preveč siten in natančen, in da naj Bizjaka pelje h kakemu drugemu zdravniku. Šla sta nato k dr. Martinisu, ki je tudi družbin zaupni zdravnik. Ker je bil Bizjak prehlajen, rekel mu je zdravnik, da naj pride po kakih desetih dneh zopet. Drugič ga je dr. Martinis spoznal za sposobnega za zavarovanje. Ker je pa Bizjak hotel polico za 10.000 kron pridržati zase, dal ga je Grebenc brez njegove vednosti vnovič zavarovati za 20.000 kron. On, Gorup, je zapisal, da bode polica plačljiva pri tržaški hranilnici.

O slučaju Müller pripoveduje obtoženec, da je bil o njem prepričan, da ni bolan. Zavaroval se je za 40.000 kron. Preiskal ga je dr. Martinis v Grebencem stanovanju in ga spoznal za zdravega. V polici se ime „privatier“ izpremenilo v „rentier“, ker ima prva beseda v Ameriki drugačen pomen.

Dalje pripoveduje obtoženec, da ga je dr. Martinolič vedno vabil k sebi in da je tako slabo govoril o Grebencu in Ceriču, da je slednjič tudi on začel o njima slabo misliti.

Istotako prizna, da mu je Grebenc, prejemši za Müllerja zavarovalnino, izročil kot nagrado kakih 200 ali 300 kron, kar je pa navada pri vseh zavarovalnicah. V službi so ga pridržali, dasi se je bila preiskava proti njemu pričela že meseca februarja l. 1903., še poldrugo leto, kar bi bilo vendar čudno, če bi ga bila družba res smatrala za krivega. Na svobodi so ga pustili, dokler je za družbo dobro govoril, ko je pa pri preiskavi govoril nekoliko tudi proti nji, dali so ga brž zapreti. Tudi preiskovalni sodnik se je vedel jako čudno, ne hotel zaslišavati prič, ki bi bile za njega ugodno izpovedale, ampak jih je odklanjal na korist dr. Martinoliča.

Državni pravdnik si pridrži pravico nadaljnjega postopanja proti obtožencu zaradi te izjave, češ, da je preiskovalnemu sodniku očital pristranost.

Dr. Krisper se obrne v ostrih besedah proti groženju državnega pravdnika. V ti dolgotrajni preiskavi so igrali različni čudni oziri važno ulogo, najvišje sodišče ni zastonj preložilo obravnavo iz Trsta v Ljubljano. Cerič je bil poslan o tej preiskavi na justično ministrstvo še veliko hujska očitanja, pa se vendar nihče v Trstu ni upal zaradi tega proti njemu postopati. — Kot čuden simptom navaja, da se je ustavila razprava proti generalnemu tajniku in ravnatelju na Dunaju, katera je tožil Cerič, ker sta mu očitala goljufijo. Le-ta tudi pove, da ga je v preiskovalnem zaporu v Trstu večkrat obiskal dr. Martinolič in ga pozivljaj, da naj odstopi od tožbe proti ravnatelju. Za ta slučaj mu je zagotavljal razne ugodnosti, ako bi se pa branil, mu je grozil, da ne bo prišel kmalu iz zapore. (Glasno pritrdjevanje med občinstvom. Predsednik govori, da bo dal dvorano izprazniti, češ, da se s tem na porotnike vpliva.)

S tem je bilo zasliševanje obtožencev končano.

Nastop prič.

Priča dr. Augusto Gregorič, bivši zdravnik v Gorici, pravi, da sicer razume slovensko, da pa bode raje govoril nemško. Njega zasliši sodni dvor v zadevi izpričevala, ki ga je napravil Feruzzio Brassa pred kakimi dobrimi štirimi leti. Priča trdi, da je imel Brassa samo nekaj katar, o katerem je pa on mislil, da izhaja od prevelikega kajenja, drugače pa se mu je zdel Brassa zdrav. O njegovi teži je v izpričevalu zapisal, da znaša 75 kg, vendar ga pa ni tehtal, ampak ga je cenil samo približno.

Dr. Rybář pripomni, da ako bi bil Brassa jetičen, bi ga bil zdravnik takoj spoznal kot takega, zlasti ako bi se bila tu-

berkuloza nahajala v višjem stadiju. Ker pa zdravnik tega ni konstatiral, more se to tem manj zahtevati od Cerića.

Predsednik prečita zatem izpovedbo dr. Grešiča, katera dokaj nasprotuje izpričavalu dr. Gregoričiča.

Prič Leopold de Cozzi, rojen v Neapolju, pristojen v Gerico, govori s predsednikom s pomočjo tolmača v italijanski. V času, ko se je vršila zadeva z Brassom, je bil agent družbe »The Mutual« v Gorici. Pravi, da se mu je zdelo Ceričevo ravnanje takoj sumljivo. Dr. Rybar pa ga ustavi, češ, kako je potem mogoče, da je par dni zatem pisal Ceriču, da naj mu pošlje navodil o tem slučaju, in da je večkrat o tej stvari govoril z dr. Grešičem, pa da ni dobil pravega odgovora. Kadar da bo za gotovo izvedel, da mu bo sporočil pismo ali pa telegrafično. Ker se je pogovor s prič vršil skoro izključno v laščini in na enkrat med več osebami, pravi predsednik: »Ja, slišite, to pa ni nič; vi se lepo pogovarjate, porotniki pa ne vedo nič«. Tudi porotniki se pritožijo, da se jim premalo pove po slovensko, kar se menita priča in tolmač.

Pri nadaljnjem izpraševanju pride priča sam s seboj v marsikaka protislovja. Sodnijska izvedenca dr. Veronese in dr. Menz podata nato svoje mnenje; o tuberkulozi splošno in v slučaju Brass posebej. Dr. Krisper vpraša dr. Menza, ki je glavni zdravnik pri »Assicurazioni Generali«, če katera inozemska zavarovalna družba bolj površno postopa pri vsprejemanju zavarovalnic kakor domače zavarovalnice. Le-te imajo na Dunaju svojo posebno zvezo v ta namen, da si prijavljajo sumljive ponudbe in jih lažje kontrolirajo. Zavarovalnici »The Mutual« je ta zveza odrekla pristop, iz česar se o nji lahko marsikaj sklepa.

Priči Elizabeta Drobnik in Katarina Malič iz Gerice se zaslisi v zadevi Karola Müllerja, o katerem trdita, da se je jima na videz zdel zdrav, kaj važnega pa ne vsta povedati.

Dr. Martinolich — obolet.

Ob nadaljevanju razprave danes dopoldne protestira dr. Krisper, da je glavna priča dr. Martinolich nenadoma obolet. Naj se uradno dožene, če je res bolan in če bo kmalu okreval. Če ga ne bo pred sodišče, naj se ga sodnijsko zasliši v kaki sobi pri »Slonu«, kjer sedaj biva, ker je jako važno, da se osigura glavna priča. Nikakor ne gre, da bi se razprava zavlekla, obtoženci so vendar že 22 mesecev prenašali sitnosti preiskave. Dalje je on izvedel, da je dr. Martinolich še sinoči hodil po kavarnah in o polnoči igral šah. To vendar v Ljubljani ne gre, da bi se kar tako kaka priča ognila, drugod je morda to dovoljeno.

Temu predlogu se pridruži tudi dr. Rybar. Ugovarja pa jima zastopnik »The Mutual« dr. Tekavčič, češ saj se še ne ve določno, bo li prišel dr. Martinolich ali ne, ker je samo nekoliko bolehen. Da bi pa hotel kaj skrivati pred sodiščem, to trditi je smešno. Če so zatoženci nedolžni, naj jih porotniki oproste, določno pa protestira proti temu, da bi se v razpravo vleklo politične in narodnostne momente.

Drž. pravnik tudi zagovarja dr. Martinolicha, češ da je s tem, da je včeraj ves dan čakal, da bi bil zaslišan, dokazal, da hoče biti zaslišan.

Dr. Krisper se obrne še enkrat proti drž. pravniku in dr. Tekavčiču in odklanja vsako očitjanje, da bi se zagovornišvo posluževalo kakšnega nedostojnega orožja.

Predsednik pokliče nato priče v dvorano. Dva nista zmognata slovensčine. Dr. Martinolicha ni med njimi.

Razprava se za tem za nekaj minut prekine. Pri nadaljevanju pove predsednik, da je poslal slugo k »Slonu«, da se informira, kako je z Martinolichem.

Zasliševanje prič se nadaljuje.

Priča dr. Martinis pripoveduje v hrvaškem jeziku stvari o zavarovancu Karolu Müllerju, katerega je preiskal v Grebenčevem stanovanju v prisotnosti njegove matere. Izpraševal je njega in mater o morebitnih boleznih, toda oba sta mu trdila, da Müller še ni nikoli rabil zdravnika in da se tudi sedaj čuti popolnoma zdravega. Povedala sta mu, da je njegov oče doživel 70 let, in da so tudi drugi člani rodovine doživeli prilično lepo starost. On mu ni takoj izdal izpričevala, ampak mu ga je napravil še-le v svojem stanovanju. Natančno se pa ne more več spominjati. Njegovo tezo je navedel »po podatkih in po lastni cenitvi«, da bi vsakega zavarovanca tehtal, to se po navadi ne zahteva od nobene zavarovalnice, kar potrdi tudi zavarovalni zdravnik dr. Menz. Drugače ga je natančno preiskal. Ko je zvedel, da je Müller tako hitro umrl, čutil se je temu zelo. Pri preiskavi je preiskovalni sodnik dr. Barzal postopal proti njemu nečuvno strogo.

Nato se vname daljša kontroverza med dr. Krisperjem in dr. Tekavčičem. Dr. Krisper vpraša predsednika, če ima dr. Tekav-

čič pravico tukaj sedeti. — Predsednik prebere neko pooblastilo, da dr. Tekavčič zastopa privatno tožiteljico »The Mutual«, ki se je pridružila kazenskemu postopanju. Torej sme dr. Tekavčič biti navzoč.

Müllerjevo fotografijo izroči predsednik porotnikom ter prebere več pismenih izjav o rodovini Müller, med njimi tudi izjavo vseučilišnega profesorja, dvornega svetnika dr. Schröder.

Člani Müllerjeve rodovine pismeno izjavljajo, da odklanjajo pričevanje.

Boj za porotnike in Martinolicha.

Dr. Tekavčič: Iz porotniške klopi so se slišali »dobro« klici med govorom dr. Krisperja, zato predlaga, da naj sodišče razpravo preloži in odkaže drugi poroti.

Dr. Krisper mu odgovarja, da dr. Tekavčič nima pravice, staviti takih predlogov, ker on nima značaja privatnega zastopnika. Slednjič zahteva, da naj se vendar kaj ukrene glede dr. Martinolicha da se razprava ne zavleče.

Državni pravnik nastopi proti tem, da bi porotniki tako postopali, kakor so poprej. Dr. Krisper predlaga še enkrat, da naj sodišče ukrene vse potrebno, da bo prišel dr. Martinolich k obravnavi. Obrne naj se eventuelno telefonično na magistrat, če ne gre drugače. V Ljubljani bo imela sodnija vsaj toliko moči, da bo prisilila generalnega agenta »The Mutual« do tega, da bo pričal.

Dr. Rybar se protivi predlogu dr. Tekavčiča, da bi se razprava preložila, ker je očitvidna potreba, da se tej mučni, 22 mesecev trajajoči preiskavi napravi enkrat konec.

Razprava se zopet prekine, da se sodišče posvetuje o predlogu dr. Krisperja, kaj storiti z dr. Martinolichem. Sodišče ne ugotovi predlogu državnega pravništva in zasebnega zastopnika, da bi se obravnava preložila, ker tisti »dobro« klici porotnikov nimajo nobenega vpliva na daljni tek obravnave. Dr. Tekavčič si pridrži pravico, zaradi tega vložiti ničnostno pritožbo. Predsednik tudi naznani, da je sodišče ukrenilo vse potrebno zastran dr. Martinolicha.

Konec današnje dopoldanske obravnave.

Nato se prebere pismena izjava dr. Demetrija Xantides o Karolu Müllerju, ki je tega nekaj časa zdravljal in trdi, da je Müller umrl za jetiko. Ime Grebenc zdravniku ni znano. Müller je bil že dve leti pred svojo smrtjo jetičen, kar je on kot zdravnik tudi povedal njegovi materi; večkrat je tudi bljuval kri. Za to boleznijo je tudi umrl.

Predsednik nato vpraša dr. Martinisa, če bi bil Müllerja spoznal za sposobnega za zavarovanje, če bi bil vedel, da je jetičen. Dr. Martinis to zanika. Nanj tudi ni nihče nikakor vplival ali ga nagovarjal, da bi izdal vedoma dobro izpričevalo.

O Bizjaku pripoveduje dr. Martinis, da je le-ta prišel k njemu, da bi ga preiskal. Takrat je imel katar, zato mu je rekel, da naj pride zopet čez nekaj časa. V tem času naj se zdravi. To je tudi steril in drugič mu je res izdal ugodno izpričevalo. Zavarovati se je hotel za 5000 gld. po mešanem sistemu. Da se je na podlagi te njegove preiskave zavaroval se enkrat za 20.000, to njemu ni bilo znano.

Predsednik vpraša Gorupa, kako je to da Bizjak ni nič vedel za to drugo zavarovanje, pa je vendar podpisan na ponudbi lastnoročno. Njegova sedanja pojasnila se ne strinjajo z onimi, ki jih je dal v prejšnji preiskavi. Izgovarja se s tem, da je bil jako razburjen in zmešan vsled obilnih sitnostij pri preiskavi, da torej ni čudno, če je ob vsaki priliki drugače govoril.

Državni pravnik stavi več vprašanj tudi Grebencu. Kar se tiče Müllerja, hotel se je prepričati, če je fant zdrav ali ne, to so nameravali prvotno, šele pozneje mu je prišla misel, da bi ga zavaroval.

Konec dopoldanske obravnave ob tričetrt na 1 uro. Popoldne ob 3 uri se razprava nadaljuje. Prva priča — dr. Martinolich.

(Dalje prih.)

Dnevne novice.

V Ljubljani 6 decembra

O Hribarjevi ponesrečeni akolji za jadransko paroblovbo se nam poroča: Hribar je hotel s pomočjo živnostenske, ljubljanske kreditne in dubrovske kreditne banke združiti v enih rokav vse sedanje dalmatinske parobrodne družbe. V Spljetu so ga pooblastili, da se v njih imenu pogaja z vlado. Ko so bila pogajanja končana, jih je povabil Hribar na dan 26. oktobra v Ljubljano. A nihče ni prišel, ker so dalmatinski pooblaščenki podpisali pogodbo z »Lloydom«, po kateri je izključno »Lloyd« pridržana črta Trst-Kotor-Albanija, za kar je Dalmatinecem odstopil male obrežno paroblovbo in pripadajočo jej državno podporo. Hribarjeva družba je nameravala postaviti

tudi več hotelov v Spljetu, Erceg-Novem in Kotoru. Zdaj je vse v vodo padlo in »Lloyd« je gospodar največjega parobrodnega podjetja v Adriji.

Predavanje na Jesenjoah. Predvčerajšnje predavanje »Strokovnega društva delavstva, Kranjske industrijske družbe na Savi« v obširnem salonu Jelenove gostilne je bilo sijajno obiskano. Prostorni novi salon je bil natlačeno poln. Bilo je nizko računjeno, najmanj 500 delavcev in delavk navzočih. Predavanje je otvoril vrli tovariš Glavič. Blagajnik, tovariš Čebul, je naznanil, da šteje društvo že nad 300 članov. Dohodkov je imelo društvo 101233 K, stroškov 31233 K. V hranilnici je že naloženih 700 kron. Predavatelj, tovariš Moškerč iz Ljubljane, je govoril nad eno uro o razmerju delavstva do drugih stanov. Obširnejše poročilo še priobčimo.

Zločin na Boh. Bistrici. »Slovenec« je opetovano poročal o homatijah v družini delavca Smukavca na Bistrici. Takrat je namreč njegova žena zapustila njega, svojo mater in otroke ter pobegnila z delavcem Lovrencom Orehek iz Velesevega v Trst, kjer je bila od policije prijeta in pripeljana v Ljubljano. Lovrenc Orehek je bil kaznovan v štirimesečno ječo. Smukavec, znan kot miroljuben človek, ji je pregreho odpustil, nakar se je Marija Smukavec vrnila k svojemu možu na Bistrici in odslej pri njemu živel. Kar se začuje v nedeljo grozno zločinstvo. Smukavec je šel ponoči po svoji potrebi iz sobe, kar se začujejo zaporedoma štirje streli in Smukavec se takoj zgrudi mrtev na tla. Zadet je bil v glavo. Sum je šel takoj na Lovrenca Orehek, katerega sedaj zasledujejo. Tudi Marijo, ženo Smukavčev, so odvedli v preiskovanje. Smukavec je bil priden in pošten delavec ter kot tak povsod priljubljen. — Ti štirje streli, ki so bili smrtonosni za Smukavca, pa niso bili edini v nedeljo zvečer na Bistrici. Pokalo je celo noč, da bi človek mislil, da je splošno bombardiranje na Bistrici. In to ni nič novega. Vsako nedeljo in zlasti, kadar je plačevanje delavcev, se ti neredi ponove. Županstvo je prosilo že za pomnožitev orožniške postaje, a se mu ni ugodilo, dasiravno mora vsakdo priznati, da je premalo orožnikov v sedanjem nerednem stanju v Bohinju. Naj bi se vendar kaj ukrenilo, saj drugače se življenje ne bodemo varni. Slabo vpliva tudi to, da se delavci plačujejo ob sobotah, ki potem vso nedeljo razsajajo po vasi.

»Slovanski klub« v Pragi. Iz Prage se nam poroča: Dne 2. decembra zvečer je priredil »Slovanski klub« slavnostni večer, h kateremu je prišlo izredno mnogo Jugoslovancev. Našteli smo čez 150 jugoslovanskih dijakov. — Deklamiralo in pelo se je v vseh slovanskih jezikih. Da sta bila zastopana tudi slovenski in hrvaški jezik, se razume. Slovansko dijaštvo je vneto pozdravilo dr. Nesý.

Proti jetiki. Podružnica »Društva proti jetiki v Ljubljani« je razposlala 37.000 slovanskih in 6750 nemških izvodov navodila, kako se obraniti jetike na okrajna glavarstva, občine in župne urade, da jih porazdele med ljudstvo.

Marijina družba v Radovljici priredi dne 8. decembra slavnostni večer. Spored: 1. Pozdrav Brezmadežni. 2. Govor. 3. Nebeška vratarica. Dramatična legenda v treh dejanjih. 4. Sreča Marijinega otroka. (Deklamacija) 5. Prvi čudež v Lurdu. Igra s petjem v treh dejanjih. 6. Skrivnostna roža. Posvetitev Brezmadežni v šestih pesmih in simbolih.

Spominska slika sadne razstave v Radovljici. Odbor sadne razstave v Radovljici je oskrbel jako lepo sliko notranjega dela sadne razstave, ki je bila napravljena v času, ko je bila razstava na višku svoje lepote in se je vse čudilo temu prizoru. Tudi razvajeni gostje razstave so izjavili, da tako lepo urejene sadne razstave, kakor je bila radovljiška, že dolgo niso videli. Kdor si torej hoče omisliti omenjeno sliko, naj se oglasi pri razstavnem odboru v Radovljici pismeno.

Zahvala. Tukajšnji župnik velečastiti gospod Janez Ažman je podaril poleg več majhnih knjižic tudi 10 letnikov »Vrtca« in »Angeljčka« za tukajšnjo šolarsko knjižnico. Za ta lepi dar mu izreka iskreno zahvalo J. Žirovnik, nadučitelj. — Gorje, 5. dec. 1904.

Umrli je v Mengšu udova Marija Perter bila v nedeljo pokopana. Od nje je dobila belezen njena hči ter je včeraj prejela prvo sveto obhajilo za zadnjo uro. Pač žalesten slučaj v rednini.

Rusofilske demonstracije v Zadru. Iz Zadra javljajo: Na prvem koncertu zbora Nadine Savljanski, ki se je vršil minole sredo v tukajšnji »Hrvatski čitalnici«, je prisostvovalo tudi mnogo častnikov, ki so si bili tudi že preskrbeli vstopnice za drugi koncert. Ker so bile pa prvi

večer rusofilske demonstracije ter se je na zahtevo občinstva pevala med burnim odbravanjem celo ruska narodna himna: »Bože, carja hrani«, so v četrtek jutraj vsi častniki vrnili vstopnice in v četrtek ni nobeden bil navzoč na koncertu. Na mesto njih je prišlo dvajset orožnikov, ki so pa ruski himni, ki se je zopet pevala — burno ploskali!

Z nočem v prsa sunil je v Saeberjah pri fantovskem tepežu Jožef Ilvar Antona Jermana. Jerman je nevarno ranjen.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje. Danes zvečer ob pol 8. uri predava v prostorih »Slovenske kršč. soc. zveze« dr. Jerše: »O človeških temperamentih«.

Namestu kur — sebe vlovila. Kure je hotela krasti včeraj Marija Glavič, dekla pri Marjeti Ahlin na Karlovski cesti. Bila si je pripravila kurnik, ker je morala pustiti službo in bi kurnik s kurami vred odnesla. Zasačil jo je hlapec. Morala je kure pustiti, sama pa iti s policajem v zapor.

Devet dni brez jedi. Z rešilnim vozom so sinoči prepeljali v deželno bolnišnico zidarja Antona Krašoveca iz Rakovnika. Ležal je devet dni na nekem hlevu predno so zaslišali njegovo stokanje sosedje. Krašovec ni ves ta čas jedel nič gorkoga in je bil vže ves onemogel in izstradan.

Slov. gledališče: Danes »Mladost«.

»Mali mesarji« so imeli danes posvetovanje z županom, kako nastaviti stalne cene. Mesarji so trdili, da je nemogoče nastaviti stalne cene, ker se cena živine preveč menja. O stvari se bo razgovarjalo v občinskem svetu.

Oseba vest. Cesar je podelil hišnemu posestniku g. Iv. Nep. Rögerju zlati zaslužni križec s krono.

Meteorološki mesečni pregled Minoli mesec listopad je bil prazen, prva mil, proti koncu mrzel. — Opazovanja na tlakomeru dajo povprek v Celajevih stopnjah: (b sedmih jutraj) 0,9 stopinj, ob dveh popoldne 6,2 stopinj, ob devetih zvečer 2,9 stopinj, tako da anaša srednja zračna temperatura tega meseca 3,3 stopinj, za 0,3 stopinj pod normalom. — Opazovanja na tlakomeru dajo 736,8 mm kot srednji zračni tlak tega meseca, za 0,8 mm nad normalom. — Mesečni dež je devet; padavina, dež in malo snega, znaša 71,0 mm. — Med vetrovi je prevladoval severovzhodni; megla je stala ob osmih dneh.

Cerkveni letopis.

Vedno češčenje

presv. Rešnjega Telesa v ljubljanski škofiji. Zadnja številka »Ljubljanskega škofijskega lista« določuje, da se vpelje v ljubljanski škofiji vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa tako, da se posamezne župnije in samostani vrste skozi celo leto, in ga ne bode dneva v letu da bi presv. Rešnje Telo na enem ali drugem kraju ne bilo izpostavljeno v javno počestčenje začno se letos 8. decembra v stolni cerkvi v Ljubljani in se potem nadaljuje v drugih cerkvah.

Papežev blagoslov.

Na praznik Brezmadežne 8. t. m. bo premil. gospod dr. Anton Bonaventura Jeglič, knezoškof ljubljanski, po pontifikalni maši v stolnici podelil papežev blagoslov.

Molitve po maši.

Iz zadnje številke »Ljubljanskega škofijskega lista« posnemamo sledeče vrstice: Sv. oče Pij X. jako žele, da se molitvam, katere so po sv. maši zapovedali pokojni papež Leon XIII., doda še klic: Presveto Srce Jezusovo, usmili se nas! — Ako se ta klic molitvam po sv. maši že zapovedanim doda trikrat, podeli sv. oče duhovniku in vernikom odpusta sedem let in sedem kvadragen; ti odpustki se morejo tudi vernim dušam v vicah darovati. Zadostuje, ako duhovnik reče: Presveto Srce Jezusovo, verniki pa odgovore: usmili se nas. — V naši škofiji naj se ta klic od 2. adventne nedelje doda vsaki sv. maši in sicer povsod propter uniformitatem (radi enakomernosti).

Darovi.

Poslani našemu uredništvu:

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Vesela družba na Savi pri Litiji pri lovu postvri 4-10 K; Mohorjani v Kranjski gori 3-60 K; Mohorjani v Podbrezju 4-80 K; Mohorjani v St. Lambertu 3-39 K; Vesela družba katol. rekodelskih pomočnikov zbrana na Posavju 6-61 K. Bog plačaj!

Književnost in umetnost.

* **Ondričekov koncert** v soboto nam je zopet nudil izrednih glasbenih užitkov. František Ondriček je ljubljancem že od prej dobro znan. Njegova impozantna tehnika, mirno dovršena igra, polna globokega čuvstva, pa nikdar pretirana, podaja vedno nekaj popolnega, v kar se poslušavce vtopi

z vso dušo. Program ni bil ravno razno- vrsten, a je obsegal zelo karakteristične skladbe. Kot tribut manam Dvorakovic se je glasila njegova „Sonata za violino in klavir“, F-dur op. 57, polna finega, globokega čuvstva. Brilljantno je igral na to pikantni 12. Strausov „koncert za violino“, D mol, op. 8. Končal je z dvema lastnima sklad- bama, z melanholično, sanjavo „Dumko“ in dvotipnim „Scherzom“, v katerem kaže Ondriček vrhunec svoje nepresegljive teh- nike. Neumorni plosk je privabil ob koncu goslarkega mojstra, da je dodal še dve skladbi. — Spremljal ga je g. J. o. s. Fa- m ě r a z vzorno točnostjo V Chopinovi ge- nialni „Baladi“ (G-mol) je tudi on razvil samostojno svojo čudovito spretnost z uprav- deklamatoričnim izrazom

* Slovensko gledališče. Nedeljska popoldanska predstava igre „V zname- nju križa“ je bila dobro obiskana. Če bi se bila prej naznanila, bi bila še boljše. — Druga — večerna — repriza operete „Dijak prosjak“ bila je na isti višini dovršenosti, kot prva. Smelo trdimo, da je predstavljanje te operete na malokaterem odru provincijalnih gledališč tako dobro, kot na slovenskem. Gospa Skalova je pevka prve vrste, gđc. Klementova dražestna najvika in dobra pevka finega glasu, da ju je res veselje poslušati; tako tudi gđc. Stolzova. Izborna sta gg. Orželski in Lebeda, — dva dioskura — imenitna v nastopu kot dijaka in kot plemenitaša. Naval na gledališče je bil tak, da premnogo ljudi ni dobilo vstopnic, in med celo pred- stavo ter koncem dejanja odmevalo je v sce- nariju burno ploskanje.

Iz brzojavk.

Berolin. Poroka nemškega prestolo- naslednika bo 23. marca l. 1905.

Inomost. Vojaška godba v Inomostu vsled povelja višje oblasti do 1. maja e bo več igrala. Nemci so izdali oklic na ženske, v katerem jih pozivajo, naj pri laških tr- govcih nobene stvari več ne kupijo.

Cikago. Tu zopet stavkajo mesarski pomočniki.

Zagreb. V obč. svetu je dosednji župan Mošinski podal svojo demisi- sijo. — Sabor je v nadaljnjem čitanju sprejel pogodbo z Ogrsko.

Berolin. Umirovljeni ruski državni svetnik Andrej Turel je skočil iz svojega stanovanja na cesto, kjer je obležal mrtev. Vzrok: neozdravljiva očesna bolezen.

Telefonska in bizojavna poročila.

Dunaj, 6. decem. Tekom današnjega dneva se je parlamentarna situacija tako poostрила, da je skoro izključeno, da bi zbor- nica pričela pred Božičem s kakim delom. Vsa pogajanja med vlado in Mladočehi so se razbila in v konferenci voditeljev „Slo- vanske zveze“ ter mladočehskega kluba je bilo sklenjeno, da se ne pusti rešiti niti od vlade zahtevane refundacije 69 mi- lijonov kron, niti proračunskega provizo- rija. Tako je položaj skrajno kritičen in če se v zadnjem trenutku ne zboljša, kar pa skoro ni verjeti, tedaj pojde zbornica še te- kom tedna na počitnice.

Dunaj, 6. decembra. V današnji seji državnega zbora se je predsednik v jako toplih besedah spominjal Schückerjeve smrti. Po odgovoru železniškega ministra na neke interpelacije je zbornica nadaljevala raz- pravo o Körberjevi izjavi.

Dunaj, 6. dec. Danes ob 7. uri zvečer se snide odsek, katerega naloga je posve- tovari se o predlogu vlade glede pomoč po uimah oškodovanim. Ker vlada na vsak način hoče zvezo s to predlogo in ref. 69 milijonov kron, je usoda vladne predloge že naprej zapečateni.

Dunaj 6. dec. V današnji seji držav- nega zbora je vlada predložila predlogo za varstvo izseljencev.

Dunaj, 6. dec. Čehi so zahtevali, naj jim Körber pod avtoriteto krone jamči iz- vršitev njihovih zahtev v gotovem roku. Pod tem pogojem bi iz obstrukcije prešli v opozicijo.

London 6. dec. V tovarni avtomobilov v New Yorku se je zgodila eksplozija 5 delavcev je težko ranjenih, 50 avtomobilov je popolnoma razbitih

Belgrad, 6. decembra. Laški kralj se je kralju Petru srčno zahvalil za čestitko povodom krsta italijanskega prestolonasled- nika.

Belgrad, 6. decembra. Kralj je sicer poveril Gruicu sestavo novega kabineta, vendar ima Gruić s tem mnogo težav, ker noče noben vplivnejši politik vstopiti v ka- binet, ako se skupščina ne razpusti. Skoro gotovo pride zopet na površje Pašić.

Smeh — zdravilo železnih bo- lezn. Vobče je znano, da smeh, sploh ve- selje, dobro vpliva na človekovo zdravje; da pa se smeh predpisuje kot medicina, ki se ima jemati v gotovih časih in v gotovi množini, to more iznajti le kak ameriški zdravnik. Res eksistira neke vrste aparat, ki povzroči, da se človek poljubno smeje. Iznajditelj tega aparata trdi, da ima njegova metoda gotove učinke. Treba je spraviti v gibanje nekatere žleze v človeškem telesu, kar se pa zgodi najlažje s smehom. Ako se obistini ta trditev, bomo kmalu dobili higi- jenične institute, v katerih bodo prodajali smeh „Želite žličko smeha?“

Krvavi čin v Clusesu pred sodi- ščem. V Annecyju je bila te dni končana porotna obravnava proti štirim sinovom iz- delovatelja ur, Crettieza. Dne 18. julija t. l. so stavkajoči delavci Crettieza priredili de- monstracijo pred stanovanjem tovarnarja. Vrgli so proti hiši tudi nekaj kamnov. To- varnarjevi sinovi so nato pričeli iz pušk streljati na množico in so ubili 3, ranili pa 41 oseb. Rarburjena množica je nato vlo- mila v tovarno, razbila vse in jo končno zažgala. Pred porotniki v Annecyju so bili zaradi umora in nameravanega umora toženi 4 Crettiezovi sinovi ter 6 delavcev zaradi plenjenja. Obravnava je trajala celi teden. Porotno sodišče je tri sinove obsodilo v enoletno, enega pa v osem mesečno ječo in na 12.000 frankov odškodnine žrtvam. Ple- njenja obtoženi delavci so bili oproščeni.

Ciril-Metodove biškote

zahtevajte slovenski rodoljubi v vsaki prodajalni in pekarni. Ti piškoti so najboljši.

Nar čila sprejema družbin založnik B H Škerl. Sv. Ivan pri Trstu.

Mednarodna panorama.

Ljubljana, Pogačarjev trg.

2032 Ta teden

Času primerno!

JAPONSKO.

Učenec

ali praktikant iz boljše rodbine in primerno šolsko iz- obražbo se sprejme v tukajšnji špecerijsko trgovino. — Vstop takoj — Kje nove upravnistvo „Slovenca“

ALBUM

krasnih in priljubljenih pesmi za citre, s pridejanim tekstom: a) 85 slovenskih in hrvatskih K 4.—; b) 100 nemških K 3.40; c) najboljša citerska šola za samo- uke, popolna samo K 5.—. Reflektantom se dajo sve- dočbe. Najprikladnejši božični darček. S pošto 50 vin. več. Preglede določite: Prof. Jos. Sorg, Dunaj, III. Hauptstr. 144. 2036 1-1

Zahvala.

Za mnoge dokaze ljubeznivega sočutja, ki so nam došli o smrti našega ljubljenelega nepozabljivega sina in brata gospoda

Ivan Vičič-a

izrekamo tem potom vsem sorodni- kom, prijateljem in znancem našo najsrčnejšo zahvalo. 2033 1-1

Obitelj Miroslav Vičič-ova.

Postojna, 5. dec. 1904.

Iščem popolnoma zanesljivega in v zemljeknjiž- nih zadevah izkušenega, slovensčine in nemščine zmožnega

uradnika

za svojo notarsko pisarno v Ptuj.

Vstop 1. decembra 1905. Ponudbe z naznanilom plače do 12. t. m. v Gornjigrad.

Kazimir Bratkovič, 2024 2-1 c. kr. notar.

Krepak deček

iz poštene hiše se sprejme takoj v trgo- vini E. Miklavčič v Kranju. 2026 1-1

Na prodaj je dobro idoča

kavarna

kje pove upravnistvo „Slovenca“.

Po ugodni ceni sukneno blago pri

R. Miklauc

Ljubljana

Špitalske ulice šte. 5. 1659 62-52

Vajenec

za mesarski obrt

iz dobre, poštene hiše, se sprejme takoj. Nastop takoj. Naslov pove upravnistvo. 1904 6-6

Jako ugodna prilika!

Popolna razprodaja ur, zlatnine in srebrnine pod tovarniško ceno

iz konkurzne mase

2018 2-2

tvrdke DROFENIK Stari trg

bode vsaki dan od pol 9 do 12 ure dopoldan, začeni v ponedeljek 5. decembra.

Primerna božična in novoletna darila.

Razprodaja.

Razprodaja.

Angeljnovi milo Marzeljsko (belo) milo

sta najbolj koristni z znamko **S** štedilnimili za hišno rabo. Dobivate jih po špecerijskih štacunah!

Pavel Seemann izdelovatelj mila in čebelno-voščenih sveč v Ljubljani.

Največja izbera

blaga iz briljantov, kakor uhanov, prstanov, zapestnikov itd., velika zaloga zlatnine, kot zlatih verižic za dame in gospode koljerev, nav- veskov, zaponk, dalje srebrnine, kakor nastavkov, servisov za čaj, kavo, pivo in vino, posode za namizno orodje, tase, doze za sladkor, posode za sir, kompotiere, skleda za solato, dalje popolne opravne kasete za 6 do 12 oseb.

Proračuni o tem brezplačno. Dalje cerkveni predmeti, kot mašni vrčki, škro- pitniki, kotlički za blagoslavljenno vodo, svetilnice, križi itd.

ADOLF WAGENPFEIL

zlatar in juvelir

Ljubljana

Priporoča svojo veliko zalogo novosti p. n. občinstvu.

Edino zastopstvo

svetovno-znane Orivit. akcijske družbe. — Blago iz kina-srebra, Bern- dorfske, Cristofle in Würtemberške kovinske tovarne, priznane naj- boljše tvrdke za namizno orodje. — Največja izbira ženitovanjskih, krstnih, Miklavževih in božičnih daril, izvršena najnatančneje.

Ceniki zastonj. — Najnižje cene.

Izbere na zunan se hitro izvršujejo.